

Handläggare
Jenny Norling
Telefon: 08-508 36 266

Till
Kommunstyrelsen

Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2024/835

Sammanfattning

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 en särskild utredare med uppdrag att föreslå ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister. I promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst* föreslås en ny lag om socialtjänstdataregister. Lagen ska komplettera dataskyddsförordningen och omfatta Socialstyrelsens personuppgiftsbehandling i ett socialtjänstdataregister specifikt.

Genom lagen får Socialstyrelsen förbättrade och tydligare rättsliga förutsättningar för sin personuppgiftsbehandling samtidigt som ett tillräckligt skydd för de registrerades personliga integritet säkerställs. Det övergripande syftet med ett register är att bidra till ökad kunskap för att utveckla och förbättra socialtjänsten.

Utredningen har bedömt att det inte är lämpligt att föreslå en bestämmelse om elektronisk åtkomst för kommunerna till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Äldreförvaltningen ser positivt på utredarens förslag om ett nytt socialtjänstdataregister. Förvaltningen understryker vikten av en succesiv upptrappning av ett socialtjänstdataregister.

Äldreförvaltningen överlämnar kontorsutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 en särskild utredare med uppdrag att föreslå ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister. Kommunstyrelsen har till äldrenämnden remitterat promemorian – *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst* för besvarande. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 17 september 2024. På grund av den korta svarstiden blir svaret ett kontorsutlåtande som anmäls för kännedom till äldrenämnden den 24 september 2024.

Ärendet

Regeringen tillsatte den 22 juni 2023 en särskild utredare med uppdrag att föreslå ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister. I juni 2024 överlämnades socialdepartementets svar genom promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst*.

I uppdraget har ingått att analysera utformningen av ändamålsregleringen, analysera och ta ställning till vilka personuppgiftskategorier som ska få behandlas och analysera regleringen av uppgiftsskyldighet. Det har även ingått i uppdraget att analysera och ta ställning till om kommunerna ska ges elektronisk åtkomst till sina egna uppgifter i ett socialtjänstdataregister.

Syftet med uppdraget har varit att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst genom att stärka den nationella statistiken inom socialtjänsten. Dagens socialtjänstdataregister är begränsade och kan endast till viss del ligga till grund för analyser och statistik.

En ny lag om socialtjänstdataregister

I promemorian föreslås en ny lag om socialtjänstdataregister. Lagen ska komplettera dataskyddsförordningen och omfatta Socialstyrelsens personuppgiftsbehandling i ett socialtjänstdataregister specifikt. Genom lagen får Socialstyrelsen förbättrade och tydligare rättsliga förutsättningar för sin personuppgiftsbehandling samtidigt som ett tillräckligt skydd för de registrerades personliga integritet säkerställs.

Det övergripande syftet med ett register är att bidra till ökad kunskap för att utveckla och förbättra socialtjänsten. Det huvudsakliga ändamålet för behandling bör betraktas som framställning av statistik. Socialstyrelsen föreslås därtill även få behandla personuppgifter i ett socialtjänstdataregister för andra närliggande ändamål, nämligen för att framställa underlag för uppföljning och utvärdering, utföra epidemiologiska studier och bedriva forskning. Resultatet av behandlingen består av aggregerade uppgifter och inte personuppgifter.

Lagen tydliggör en yttre ram för innehållet i ett socialtjänstdataregister genom att begränsa vilka kategorier av personuppgifter som får behandlas i registren. Dessa övergripande kategorier är brett formulerade för att möjliggöra en succesiv

uppbyggnad av registren på sikt. På så vis ges det föreslagna regelverket en tillräcklig flexibilitet samtidigt som det säkerställer ett skydd för den personliga integriteten. Lagen förutsätter dock att det finns en mer detaljerad uppgiftskatalog på lägre normgivningsnivå.

Utredningen föreslår att det i lagen ska fastställas en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet för den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Uppgiftsskyldigheten föreslås gälla oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller enskild regi och omfatta bara sådana uppgifter som redan finns dokumenterade i verksamheten.

Utredningen har bedömt att det inte är lämpligt att föreslå en bestämmelse om elektronisk åtkomst för kommunerna till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister. Önskemålet kommer ursprungligen från Sveriges kommuner och regioner, SKR, som framfört att kommunernas huvudsakliga behov av tillgång till uppgifter i socialtjänstdataregistren handlar om avidentifierade uppgifter i aggregerad form från alla kommuner. Detta faller dock inte inom ramen för utredningens uppdrag. Det behov som kommunerna fört fram gällande tillgång till sina egna uppgifter på individnivå specifikt har varit splittrat och förväntansbilden av en elektronisk åtkomst har varierat. Utredningen anser att nyttan av en reglering inte har varit proportionerlig jämfört med integritetsriskerna.

Innehållet i ett socialtjänstdataregister

Utredningen föreslår att det i ett socialtjänstdataregister får finnas:

1. uppgift om en person som utreds för, har prövats för eller får en insats inom socialtjänsten
2. uppgift om den utredning, prövning eller insats inom socialtjänsten som en person får, och
3. annan uppgift av administrativ karaktär av betydelse för den utredning, prövning eller insats inom socialtjänsten som en person får.

Om det är nödvändigt får i ett socialtjänstdataregister också finnas uppgift om ställföreträdare för eller närstående till en person som utreds för, har prövats för eller får en insats inom socialtjänsten.

I promemorian tydliggörs vad som menas med utredning, prövning och insats. Uppgifter om utredning kan till exempel innefatta uppgifter om varför en utredning har inletts och vilka utredningsåtgärder som har vidtagits. Med prövning avses uppgifter

om personer som fått bifall eller avslag på sin ansökan om en insats, även beslut som av olika skäl inte har verkställts får behandlas i ett register.

Vad som avses med begreppet insats följer av den begreppsanvändning som föreslås i den nya socialtjänstlagen. Att en person får en insats inom socialtjänsten innebär att socialnämnden eller annan kommunal nämnd har beslutat om en insats, till exempel efter individuell behovsprövning eller genom ett generellt beslut att tillhandahålla en viss insats utan behovsprövning. Det kan till exempel handla om uppgifter om vilken insats som har beviljats, orsaken till att en person får en insats och varför en insats har avslutats. Även aktiviteter inom ramen för en insats bör kunna omfattas, liksom de närmare detaljerna kring insatsen. Detta kan till exempel handla om den beviljade omfattningen av en insats.

Om det är nödvändigt får också uppgifter om ställföreträdare för eller närstående till en person som utreds för, har prövats för eller får en insats inom socialtjänsten finnas i ett socialtjänstdataregister.

Begränsningar

Socialstyrelsen får behandla känsliga personuppgifter, men det är förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. Föreslagen bestämmelse innebär att Socialstyrelsen inte får utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer som till exempel har ett visst etniskt ursprung eller en viss sexuell läggning. Om syftet med en sökning inte är att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter är den tillåten, även om känsliga personuppgifter används vid sökningen. Förbudet ska dock inte omfatta sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på uppgifter om hälsa.

Utredningen anser att uppgifter om mål, måluppfyllelse och resultat inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Det saknas idag objektiva mått för resultat, vilket gör det svårt att beskriva resultat över tid på ett adekvat sätt. Det är därför inte heller möjligt att mäta och jämföra uppgifterna med bibehållandet av den kvalitet som krävs för ett statistikregister. Subjektiva uppfattningar är också av ytterst känslig karaktär, vilket innebär att dessa uppgifter bör undvikas i ett nationellt register. När det gäller måluppfyllelse saknas dessutom dokumentationsskyldighet för kommunerna och därmed en enhetlig och rikstäckande dokumentation. Att enbart registrera uppgift om mål för en insats utan att kunna sätta denna uppgift i relation till måluppfyllelse och resultat saknar enligt utredningens mening statistiskt värde.

Reglering i förordning

Till den föreslagna lagen föreslår utredningen en förordning om socialtjänstdataregister med närmare bestämmelser om innehållet i ett socialtjänstdataregister, uppgiftsskyldighet och åtkomst till personuppgifter. I förordningen föreslår utredningen även en skyldighet för Socialstyrelsen att göra information om behandlingen av personuppgifter i ett socialtjänstdataregister tillgänglig för allmänheten. Socialstyrelsen behöver meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldighet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen om socialtjänstdataregister föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Övergångsbestämmelser införs i lagen med anslutande förordning som innebär att bestämmelserna om uppgiftsskyldighet ska tillämpas från och med den 1 januari 2027.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor tillsammans med avdelningen för digitalisering.

Jämställdhetsanalys

Författningsförslaget är könsneutralt utformat och förväntas inte få några negativa konsekvenser för jämställdheten. Äldreförvaltningen anser snarare att utredningens förslag förbättrar förutsättningar för en kunskapsbaserad socialtjänst utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ser positivt på utredarens förslag om ett nytt socialtjänstdataregister och anser att det är av stor vikt att stärka förutsättningarna för Socialstyrelsen att inhämta nationell statistik gällande socialtjänsten. Detta i syfte att fortsätta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst.

Förvaltningen vill understryka vikten av en succesiv upptrappning av ett socialtjänstdataregister. Detta med hänsyn till kommunernas olika förutsättningar och varierande möjligheter att leverera data samt med hänsyn till det omställningsarbete som pågår utifrån en ny socialtjänstlag. Idag saknas enhetlig struktur och begreppsanvändning inom socialtjänsten, vilket äldreförvaltningen anser bör finnas för att socialtjänstdataregistren ska få jämförbara underlag från kommunerna.

Uppgiftsskyldigheten gäller sådana uppgifter som dokumenteras i verksamheten. Inga utökade uppgifter ska alltså registreras. Förvaltningen vill utifrån detta uppmärksamma att kommunernas möjlighet att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning kommer att medföra skillnader mellan kommunerna huruvida en

insats erbjuds efter individuell behovsprövning eller inte. Nya insatser kan komma att skapas. Detta kan då också innebära skillnader mellan kommunerna om vad som dokumenteras om insatsen. Eventuella undantag från dokumentation kan komma att tolkas olika av kommunerna i avvaktan på nationell vägledning.

Förvaltningen ställer sig positiv till att uppgiftsskyldigheten till socialtjänstdataregistren förväntas gälla oavsett om verksamheten drivs i offentlig eller enskild regi.

Äldreförvaltningen vill särskilt uppmärksamma utredningens förslag om att uppgifter om mål, måluppfyllelse och resultat inte bör behandlas i ett socialtjänstdataregister. Förvaltningen instämmer med utredningen om att det i dagsläget inte är möjligt, men ser det dock inte som en omöjlighet inom äldreomsorgen att sådana uppgifter kan tillkomma i ett skede längre fram. I sådant fall behöver socialtjänsten ha en enhetlig terminologi och ha klarlagt vilka specifika mål och resultat som är aktuella att följa över tid.

Lagen om ett socialtjänstdataregister innebär även att kommunernas egen insamling och uppföljning av statistik behöver stärkas. Det rör sig framförallt om den individbaserade statistiken som tidigare har begränsats av integritetsskäl. Äldreförvaltningen anser att det är positivt att en ny lag om socialtjänstdataregister förstärker skyddet för den personliga integriteten. Förvaltningen vill även lyfta att kommuner behöver rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin egen statistikföring inom socialtjänsten.

Vidare har utredningen bedömt att det inte är lämpligt att föreslå en bestämmelse om elektronisk åtkomst för kommunerna till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister. Äldreförvaltningen anser att elektronisk åtkomst till kommunens egna data skulle kunna underlätta kommunernas verksamhetsuppföljning och kvalitetssäkring för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst, men är också införstådd i de utmaningar som utredningen lyfter i och med integritetsriskerna.

Förvaltningen instämmer med utredningen om att Socialstyrelsen behöver ges en viss flexibilitet i att bygga upp en struktur för socialtjänstdataregistren för att uppnå en effektiv användning av registren i enlighet med de ändamål som utredningen föreslår. Det kommer att finnas en diskrepans mellan de personuppgifter som det finns ett nationellt värde i att samla in och de uppgifter som i dagsläget rent faktiskt är möjliga att samla in. Stockholms stad har ett egenutvecklat verksamhetssystem där det idag finns svårigheter att få åtkomst till viss data. Verksamhetssystemet genomgår för närvarande större förändringar för att bland annat förenkla myndighetsutövningen, men också för att möjliggöra åtkomst till data på ett bättre sätt.

Äldreförvaltningen överlämnar kontorsutlåtandet till
kommunstyrelsen som svar på remissen.

Patric Rylander
Äldredirektör

Jonna Hermansson
Avdelningschef

Bilagor

Remiss av promemorian – Bättre förutsättningar för att utveckla en
kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)